
HET WERKCENTRUM VOOR OUDE TECHNIKEN

DE PASSEMENTEN : een eerste toepassing

Het Werkcentrum voor Oude Technieken stelt zich tot doel hernieuwde belangstelling aan te kweken voor verdwenen, of nagenoeg niet meer uitgeoefende oude technieken.

Een eerste project van dit werkcentrum behandelt de **passementerie**.

Passementerie is volgens Diderot (1713-1784) de kunst van het vervaardigen van smalle weefsels zoals linten, gallons, kwasten, franjes, tressen maar ook van kantwerk, borduurwerk, vlechtwerk met zijde, naast goud- en zilverdraad als belangrijk basismateriaal.

Passementen zijn nog steeds in de handel verkrijgbaar. De kunst van het manueel vervaardigde passament is echter (in België althans) grotendeels verloren gegaan. Mechanisatie en gebruik van goedkope materialen, zoals katoen en kunstzijde, hebben er het typische karakter van veranderd.

In een eerste fase werd door het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent het in 1980 stopgezette passamentbedrijfje De Backer te Brussel opgekocht. De aanwinsten bestaan benevens elektrisch aangedreven, met ponskaarten bediende getouwen, ook uit een aantal eind 19de-eeuwse handweefgetouwen met horizontale ketting, bobijnmolens, gimpslagerwielen enz., naast een unieke verzameling waardevolle stalen en staalboeken.

Gelukkig bleef het bedrijfje intact bij de definitieve stopzetting, zodat een duidelijk beeld van de werking ervan kan worden opgehangen. Zo was het mogelijk het atelier op te meten met de exacte plaatsbepaling van ieder fabricage-onderdeel.

Van de vijf handweefgetouwen bleken twee in nagenoeg uitstekende staat. Eén ervan staat momenteel opgesteld in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel.

Ter bestudering van het materiaal, zowel op theoretisch als praktisch vlak, werd aan het Werkcentrum voor Oude

Technieken een arbeidsproject toegewezen bestaande uit drie personen. Het praktijkgedeelte berust bij een wever die, naast het instuderen van de oude passementerietechnieken, ook hedendaagse toepassingen zal uittesten en instaat voor weefdemonstraties op het ondertussen gerestaureerde passamentgetouw. Ook touwslaan en gimpendraaien, vervaardiging van kwastjes en franjes behoren tot dit domein.

Een tekenaar bestudeert de passementerie op meer theoretisch gebied, tekent machines en de structuur van de passementen uit enz...

Hoewel een volledige opleiding tot passementwever op minimum vijf jaar mag geraamd worden, is men er in het Werkcentrum voor Oude Technieken reeds in geslaagd in enkele maanden tijds de basisprincipes onder de knie te krijgen.

Toch blijft het een moeilijke materie omdat het begrip "passament" zo veelomvattend is. Naast het weven zelf moet men immers ook alle benodigdheden zoals daar zijn : de franjes en kwastjes, de gimpen, de "fil diamanté" (gouddraad rondom een katoenen ziel gewonden) enz... benevens de oneindige variaties van afwerking en opsiering kunnen vervaardigen.

Voor wat Frankrijk betreft, bakermat

Voor wat Frankrijk betreft, bakermat van de passementerie, is reeds aan summiere geschiedschrijving gedaan. De studie van het hoe en het waarom deze kunstvorm ook in de Lage Landen in zwang kwam, of de passementwevers ook hier zekere vormen van organisatie opbouwden enz. kan een welkome aanvulling betekenen in de textielgeschiedenis van onze gewesten.

Een laatste en belangrijke doelstelling van het Werkcentrum voor Oude Technieken bestaat erin na te gaan in hoeverre passementerie terug in gebruik kan komen door vernieuwde toepassingen in het modebeeld en ameublement. Dit kan voor velen een stimulans betekenen het passament in ere te herstellen, niet als een in het museum horende oude techniek, maar als een dynamische hedendaagse kunstvorm.

Inlichtingen :

Werkcentrum voor Oude Technieken.

Gewad 13

9000 Gent

Tel. 091/ 24 17 32

